

Nr 75.

Av herrar **Roos** och **Hellberg**, *angående landshövdingens rätt att bibehålla uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för bankaktiebolag eller solidariskt bankbolag m. m.*

I 3 § av avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement m. fl. verk har stadgats förbud — villkorligt eller ovillkorligt — för innehavare av ordinarie befattning att därmed förena annan tjänst eller uppdrag av viss beskaffenhet. I 2 mom. av sagda paragraf föreskrives sålunda bland annat, att med ordinarie befattning ej må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är försett med Kungl. Maj:ts oktroy eller blivit registrerat såsom aktiebolag, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning av vad slag det vara må. Kungl. Maj:t eller, vad angår befattningshavare inom vissa lönegrader, vederbörande underordnade myndighet kan dock medgiva undantag härutinnan efter prövning att det uppdrag eller den befattning, varom i varje särskilt fall är fråga, icke kan anses inverka hinderligt för utövande av statstjänsten.

I proposition den 13 mars 1925 framlade Kungl. Maj:t förslag till ny löne-reglering för bland andra, landshövdingarna, innebärande viss förbättring i dessas löneställning. I propositionen anförde föredragande departementschefen, såvitt nu är av intresse, att den föreslagna löneregleringen avsåge att i största möjliga utsträckning göra landshövdingarna oberoende av förvärvskällor vid sidan av statstjänsten. Efter erinran om de i omförmälda paragraf av avlöningsreglementet gjorda inskränkningarna i rätten att vid sidan av statstjänsten utöva annan verksamhet, yttrade departementschefen, att dessa inskränkningar givetvis borde i samband med löneregleringen bliva gällande även för landshövdingarna. I ett avseende syntes det till och med föreligga anledning att för dessas vidkommande föreskriva en viss skärpning av bestämmelserna i fråga. Med landshövdingebefattning borde nämligen enligt departementschefen icke få förenas uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för bankaktiebolag eller solidariskt bankbolag eller befattning såsom funktionär i dylikt bolag. Det måste anses olämpligt, att de sins emellan om allmänhetens förtroende konkurrerande affärsföretag, om vilka vore fråga, sattes i tillfälle att för sina syften tillgodogöra sig den auktoritet inom det allmänna livet, som borde tillkomma en landshövding.

Något undantag från angivna regel syntes enligt departementschefen icke böra medgivas. Däremot syntes icke anledning förefinnas att förhindra, att

landshövding, efter vederbörligt tillstånd, finge innehava liknande uppdrag eller befattning hos hypoteksbank eller annan därmed jämförlig inrättning. Vad sådan inrättning beträffade, syntes nämligen icke föreligga samma skäl för ett förbud i berörda hänseende, som måste anses avgörande, då fråga vore om vanliga affärsbanker.

I överensstämmelse härmed föreslogs i propositionen att, utöver vad i 3 § av avlöningsreglementet stadgades och utan hänsyn till vad i sagda författningsrum funnes däremot stridande, skulle gälla, att med landshövdingbefattning icke finge förenas uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för bankaktiebolag eller solidariskt bankbolag eller såsom funktionär i dylikt bolag.

I en inom första kammaren väckt motion anfördes att, därest i samband med löneregleringen för landshövdingarna stadgades i propositionen föreslaget förbud för dem att med ämbetet förena vissa uppdrag, detta för flertalet av de dåvarande landshövdingarna skulle innebära, att löneregleringen i verkligheten komme att medföra en inkomstminskning. Därför hemställdes i motionen, att berörda förbud icke skulle bliva tillämpligt på landshövding, som överginge från äldre lönestat till den nya lönestaten.

Vid behandling av denna fråga anförde statsutskottet, att utskottet delade departementschefens mening i frågan, men att utskottet med hänsyn till vad i omförmälda motion framhållits funnit billighetsskäl tala för att dåvarande innehavare av landshövdingbefattningar finge i den utsträckning, förhållandena det medgäve, bibehållas vid de uppdrag av ifrågavarande slag, de eventuellt innehade. Ett skäl därtill syntes ock utskottet ligga däri, att i enlighet med vad Kungl. Maj:t föreslagit och utskottet förordade nytillträdande landshövding skulle komma i åtnjutande av förmånen att på statsverkets bekostnad erhålla möbler till vissa rum, en förmån varav de dåvarande landshövdingarna icke erhållit del.

Vid behandlingen i riksdagen intogo kamrarna till en början olika ståndpunkt, i det första kammaren godkände utskottets förslag, medan andra kammaren anslöt sig till propositionen.

Efter det statsutskottet framlagt förslag till sammanjämkning av kamrarnas skiljaktiga ståndpunkter, anmälde riksdagen i skrivelse nr 333 sitt beslut om ny lönereglering för landshövdingarna från och med den 1 juli 1925 ävensom därmed sammanhängande frågor. Riksdagen uttalade sig i berörda skrivelse för ett förbud för landshövdingarna att med ämbetet förena uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för bankaktiebolag eller solidariskt bankbolag eller såsom funktionär i dylikt bolag. Emellertid anförde riksdagen i detta sammanhang — i anslutning till sammanjämningsförslaget — att riksdagen funne billighetsskäl tala för att dåvarande innehavare av landshövdingbefattningar finge i den utsträckning förhållandena det medgäve bibehållas vid de uppdrag av nämnda slag, de eventuellt innehade, under viss kortare tid framåt, samt att riksdagen för sin del bestämt denna tid till fem år. Definitiva föreskrifter i ämnet skulle enligt riksdagen utfärdas av Kungl. Maj:t.

Genom beslut den 26 juni 1925 har därefter Kungl. Maj:t fastställt villkor

och bestämmelser för åtnjutande av de från och med den 1 juli 1925 fastställda avlöningsförmånerna för landshövdingar. Därvid har, bland annat, föreskrivits, att med landshövdingbefattning ej finge förenas uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för bankaktiebolag eller solidariskt bankbolag eller såsom funktionär i dylikt bolag, dock att den, som den 30 juni 1925 vore innehavare av landshövdingbefattning, finge, därest Kungl. Maj:t uppå därom gjord framställning och efter prövning att ifrågavarande uppdrag ej kunde anses inverka hinderligt för utövande av statstjänsten därtill lämnade tillstånd, intill den 1 juli 1930 bibehålla av honom vid förstnämnda tidpunkt innehavda dylika uppdrag.

Sedermera har Kungl. Maj:t, efter därom gjorda framställningar, i ett flertal fall medgivit landshövdingar, som utnämnts före den 30 juni 1925, att med sina befattningar fortfarande intill den 1 juli 1930 förena uppdrag av här angivet slag.

Enligt vad känt är kommer 1928 års lönekommitté i det förslag till nya lönebestämmelser för ordinarie tjänstemän, tillhörande den civila statsförvaltningen — alltså även för landshövdingarna — som för närvarande förberedes inom kommittén, att behandla frågan om rätt för tjänsteman att innehava med inkomst eller annan förmån förenad befattning eller stadigvarande uppdrag i offentlig och enskild tjänst. Då kommitténs förslag, som kommer att beröra jämväl landshövdingarnas löneförmåner, kan förväntas inom en nära framtid bliva föremål för statsmakternas prövning, synas skäl tala för, att den nu fixerade tidpunkten för ifrågavarande äldre landshövdingars rätt att efter Kungl. Maj:ts beprövande innehava vissa uppdrag av nämnda slag framflyttas intill dess 1928 års lönekommittés förslag blivit slutligen prövat, dock att frågan ånyo torde böra föreläggas senast 1932 års riksdag.

På grund av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen ville för sin del förklara, att den för landshövding, som den 30 juni 1925 var innehavare av dylik befattning, medgivna rätten att under vissa förutsättningar intill den 1 juli 1930 bibehålla av honom vid förstnämnda tidpunkt innehavda uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för bankaktiebolag eller solidariskt bankbolag eller såsom funktionär i dylikt bolag må utsträckas att gälla tillsvidare intill dess nya allmänna bestämmelser angående civil tjänstemans rätt att med sin befattning förena enskilt uppdrag varda gällande, dock längst till den 1 juli 1932.

Stockholm den 20 januari 1930.

Gustaf W. Roos.

Mauritz Hellberg.

